

LA ESQUELLA DE LA TORRATYA

¡A la memoria dels náufrachs del REINA REGENTE!

PEL POBLE DE BARCELONA

Lo diumenje pròxim s' efectuará la solemne entrega de la magnífica *Biblioteca Arús* al poble barceloní. Son moltes las corporacions, entitats y particulars que 's disposan á associarse á un acte que per tots conceptes ha de resultar digne de la nostra ciutat.

Aixís donchs, á las noticias que anticiparem als lectors de *LA ESQUELLA* respecte á la artística instalació del establiment (1) hi agregarem avuy alguns pormenors interessants.

La casa ahont s' ha instalat la *Biblioteca* serà eternament un recort de son generós y simpátich donador, ja qu' en ella visqué y morí 'l senyor Arús. En virtut del testament que otorgá en Desembre de 1887, aquella casa al igual que tots los demés bens passaren á ser propietat particular dels Srs. Al-

mirall y Farnés, els quals encare que havian rebut encàrrecs verbals sobre la manera de invertirlos, no venian obligats á res per cap document, ni tau sols á donar explicacions á ningú sobre 'l particular.

Que l' Arús sabia be lo que 's feya al concedir tanta confiança als seus hereus testamentaris ho proba d' una manera eloqüentíssima no sols la instalació de la Biblioteca en

VALENTÍ ALMIRALL

(1) Vegis *L' ESQUELLA DE LA TORRATXA* del 16 de Novembre de 1894, n.º 827.

sa part material, sino també l' amplitud de criteri que informa la institució, y finalment la manera noble com los senyors Almirall y Farnés procedeixen en aquests moments, una vegada terminada la instalació y arreglo que ha costat dos anys de treball y un dispendi tan considerable, que bé 's pot dir que durant aquests dos anys s' ha vessat l' or á mans plenas pera dotar á Barcelona de la institució parti-

ANTÓN FARNÉS

cular mes propia, mes adecuada als nostres temps, de necessitat mes sentida en nostra capital, y que millor condensa la manera de sentir, l' ideal del noble fundador D. Rossendo Arús y Arderiu.

Un cop acabada la organisació de la Biblioteca, calia buscar una forma pera perpetuarla, digna de la institució, del fundador y dels seus organisadors. Aquesta forma s' ha trobat, buydantla en los motllos mes lliberals, mes democrátichs y previsors y grans de quantas institucions similars se conequin. Y no exagerém ni una mica. Vegin sino. La Biblioteca y bens anexos á n' ella que pera 'l seu augment y conservació se cedeixen al poble de Barcelona, no serán propietat de cap particular ni de cap comissió ó junta. Y no se cedeixen de nom al Poble, no, sino de fet. Tant es aixís que la casa funcionarà del modo següent: hi haurá una administració dels bens, que además cuydará de la Biblioteca. Aquesta administració serà una Junta composta del modo que prompte dirém. La Junta no serà pas mestressa sino senzillament procuradora d' aquells bens. El verdader propietari serà 'l Poble, á qui 's donará net y pelat enterament tot el producte d' aquella finca, esmersat en la Biblioteca y per la Biblioteca. El Poble hi tindrà tots los drets, la Junta totas las obligacions, tots els cuydados. Es com si fos un fruyterar entregat al cultin y millora de bons masovers, els quals tinguessen un procurador per administrar la finca, sense poderne retirar aquest cap benefici, essent tot lo producte, tot lo fruyt bo y assahonat, pera poderlo menjar tothom que 'n tingués ganas; ja que á la Biblioteca Pública Arús no 's pot negar la entrada á ningú per rahó de sexo, edat ni classe; xichs y grans, ríchs y pobres, tothom que allá 's comporti dignament té 'ls mateixos drets que un altre.

Entenguis be que *cedir la casa al Poble*, no vol pas dir donarla al Ajuntament. La casa serà regida per una Junta composta de la següent manera.

Autoritat: Tres representants del municipi: l' arcalde y dos regidors;

Sabis: { Un representant de l' Academia de Ciencias Naturals;
Un altre representant de l' Academia de Bonas Lletres;

Homes honrats: Y quatre ciutadans de Barcelona.

Aquesta se renovarà: á mida que cessin á n' els seus càrrecs los que representin corporació, á mida que dimiteixin ó morin els que representin el Poble, els ciutadans

honrats. Las corporacions, així el municipi com las societats sabias, ja que no son eternas segons ensenya la historia, també se renovarán á mida que morin. Si 'ls temps supprimeixen ó modifiquen los ajuntaments, la Junta de la casa tindrà tres representants sortits de la nova organització municipal, aixís se tituli *Municipi lliure barceloni, Administració comunal, Consell local*, etc. Y si las societats sabias un dia moren de vellas, la Junta te facultats per escullir quinas entitats, quins cossos colectius siguin los cridats á reemplaçar als sabis d'avuy. Per aquest sol cantó s'endavina be que la Biblioteca viurá sempre d'acort ab el progrés dels temps, sobretot quan la casa ha de tenir constantement obertas las portas á tota mena de publicacions, prescindint de las ideas y tendencias de sos autors, mentres no siguin publicacions pernogríficas ó criminosas de género clandestí, es á dir, tot llibre que siga digne de vendres públicament pot tenir entrada á la Biblioteca.

Y si un dia la reacció, prenent un d'aquells aspectes de ferocitat que li son propis, tractava de posar las urpas sobre l'establiment, ha de resultar en vá tot lo que's proposi. No te medi de treure un sol llibre de la casa, no por tenir la porta tancada al públich, no pot alterar la marxa serenament lliberal de la Biblioteca, no pot colocar en las sévas parets ni un malehit símbol religiós ó polítich de actualitat. En lo cas de inutilisarse 'ls quadros que ara hi han, tenen de substituirse per altres parecuts que no més encloguin concepte artístich.

Suposant que una calamitat oficial tractés de fer desaparèixer la fundació Arús, valentse dels inacabables medis ab que conta l'Estat, se fa tant difícil lograrho, que ho creyém un impossible. Essent la institució fundada ab carácter permanent y á perpetuitat, si arribés á perillar algún dia per qualsevol disposició gubernativa ineludible, no podent seguir la Biblioteca com pública ó si tingués de passar á mans diferents de la Junta que de dret representarà sempre al Poble de Barcelona, los Srs. Almirall y Farnés, en tal cas donan per anulada y rescindida la donació, y estableixen expresament que tot passi á ser propietat particular dels individus de la Junta, els quals, empró, venen obligats á buscar medis y maneres de salvar y restituir la institució al Poble y pera 'l Poble.

Per los datos apuntats extrets de la escriptura de fundació se pot apreciar quanta previsió han tingut los cumplidors de las darreras voluntats de D. Rosendo Arús, y fins á quin punt han sabut inspirarse en l'esperit ample, expansiu, lliberal característich del poble barceloni.

***

En aquest punt pot ben afirmarse que l'ànima y 'l cós, lo pensament y la forma, están y apareixen sòlidament agermanats.

Basta visitar la Biblioteca pera persuadirse'n.

Darrera 'l frontis senzill de una casa del Ensanche, ningú sino 'ls que ho han vist pot suposar la superba instalació qu' s' hi enclou. Aquella casa es en certa manera una semblansa del malaguanyat Arús: senzill, sense pretensions, de tracte franch y obert, tancant un cor noble y generós, un yor d'or.

De la casa se'n podria pendre patró pera las oficinas del Estat y los municipals, de las quals s' ha dit que havían de tenir las parets de cristall, ab objecte de no amagar lo que hi passa per dintre. En la Biblioteca Arús tot es visible, tot es del públich y pel públich: no hi ha oficinas pera cap empleat, ni tant sols pera la Junta administradora. Aquesta no disposa de cap sala especial: no té mes que una taula y taulas pera 'l president y 'l secretari á la testera de la sala de música.

Tot en l'edifici respón á un sentit prácticich que no 's pot demanar millor. Desde 'l carrer una escala monumental porta de dret á la Sala de llegir, pesa que té una taula á cada costat y 24 cadiras de brassos com no las té millors cap canonje. La facilitat d'entrada, l'aspecte simpátich y atractiu y la comoditat que domina per tot, convidan á pujar á mitjas ganas.

Pera 'ls estudiosos, per' aquells que tingan de treballar extrayant notas hi ha una hermosa Sala de treball, separada un bon xich de la de llegir, lloch ahont hi haurá 'l major moviment de la casa.

Y com se suposa, naturalment, que una Biblioteca té de ser lloch de silenci que convidi al estudi, y allí hi poden trobars'hi amichs ab qui s' haja de parlar, per aquests casos y al voltant de las columnas que forman l'especie de peristol s' hi han colocat uns banchs de notable gust artístich,

desde ahont no 's molestará als lectors ab lo xiu xiu de una conversa.

La sala de música ó de la Junta, la més allunyada de totas, constituheix un detall molt atinat. De totas las Bibliotecas resultan casi bé excluhits los músichs, ja que tothom menos aquests hi troba 'ls elements indispensables pera l'estudi. En la Biblioteca Arús serà tota una altra cosa. Allí 'l músich hi podrà fer lo séu fet, al igual que 'l sabi y 'l treballador l'historiador y 'l poeta, l'enginyer y l'artista.

De música hi ha allí dos nutridas coleccions: una de historia y teoria y un' altra de práctica, ó sian partituras y pessos; solfa pura. Aquesta ja se sab: la millor manera de llegirla y estudiarla es per medi de instrument, y per medi del piano y l'armónium podrà estudiarse é interpretarse á la major part dels compositors de fama, quals obras si no han sigut originariament escrites per piano, se troban transportadas á n' aquest instrument en varias edicions.

Tals son los caracteres més típics de aqueixa popular Biblioteca.

***

Voldriam acabar donant una idea completa del valor bibliogrífich de la institució ab la qual desde avuy s'enjoya 'l poble de Barcelona; pero per ferho una mica bé no 'ns bastaria un número enter de la ESQUELLA DE LA TORRATXA.

Bastará dir, no obstant, que 'l caudal acumulat en la Biblioteca s'acosta avuy á 24,000 volúms. Lo catàlech per autors, fet de la manera més concisa possible, forma ell sol un llibre de 440 páginas de impressió compacta.

Además, las obras están divididas en seccions, de la importancia de algunas de las quals creyém interessant anticipar los següents datos:

Una de las més nutridas es la de *Literatura*, dividida en *Literatura didáctica y crítica literaria*; *Literaturas castellana, catalana y extranjera*: consta de alguns milers de títuls.

La de *Bellas Arts* conté obras costosíssimas y comprén uns 250 títuls.—La de *Historia d'Espanya*, mes de 300 títuls y la de *Historia de la Corona de Aragón*, més de 200.—La de *Política y sociología*, de 600 á 700 títuls; y la especial de *Federació y Regionalisme*, prop de 100, ab tot y tractarse de una materia tan restringida.

La referent á *América* es una especialitat única en las Bibliotecas espanyolas, abarcant passa de 700 títuls, alguns d'ells corresponents á obras curiosíssimas.

La de *Diccionaris* prop de 200 títuls.—La de *Dret* es també nutridíssima.—La de *Milicia*, molt important.—La de *Arqueologia* conta 300 títuls aproximadament.—La de *Ciencias Naturals* més de 200.—La de *Religions*, passa de 300.—La de *Astronomia*, 53.—La de *Música, secció didáctica*: 300 y *secció práctica* més de 700.—La de *Industria y Comers*, uns 400; y altres tants la de *Arts y Oficis*.

Existeixen moltes altres seccions, encare que de menor importancia, com per exemple: *Administració, Agricultura, Almanachs, Arquitectura, Ciencia del Enginyer*, etc. etc, en totas las quals, al igual qu' en las precedents, hi figuran obras importantíssimas.

Ab la creació de la *Biblioteca pública Arús*, lo poble de Barcelona está d' enhorabona, ja que si fins ara ab lo Parch y jardins de la Ciutadela havia tingut un lloch d'esbarjo y recreo, tindrà avuy además ab aqueixa institució un siti ahont instruhirse y satisfacer sas aspiracions del ordre elevat de la inteligencia.

Una hermosa reproducció de la estàtua de Bertholdi *La Llibertat il·luminant al mon* adorna l'atri del establiment, y aquesta obra d'art es lo símbol més perfecte y significatiu de una institució, digna en tots conceptes del poble de Barcelona y de la honrosa memoria del malaguanyat patrici D. Rosendo Arús y Arderiu qui ab tanta fermesa de convicció defensá sempre las ideas més expansivas y 's mostrá tots temps un entusiasta partidari de la ilustració de las classes populars.

C. y R.

A MA EX-AYMADA

Puig que per mil circumstancias que explicarlas no es del cas, nostre projectat consorci

hem desistit celebrar,
(ab satisfacció complerta
per lo que toca á ma part)
se fá precis que las probas
que 'ns havíam tributat
de mútuo apreci, 's retornin
á qui las doná, y en paus.

Jo, com que ho trobo molt lògich,
convinch gustós en tornart,
l' agulla aquella de plata
y 'l mocador fi brodat;
las sabatillas de *raso*,
la corbata de *surah*,
y 'l retrato que 'm donares
ab plor de tos ulls mullat,
y ab una dedicatoria
que, essent franch, dech confessar
que si *algo* 'm va fer commoure
va sé 'l gust gramatical.

Tot quant tú vas oferirme,
ton amor evidenciant,
com que just ho considero,
estich prompte á reintegrart;
mentre, en compensació justa,
convinguis tú en retornarm'
ja que no joyas ni sedas,
ni llibres d' enamorats,
ni 'l retrato, ni cap carta,
per no haverten regalat....

¡tots los petons y 'ls abrassos
que, *generós*, te vaig dar!

TELESFORO PEGADELLA.

LO QUE CONVINDRÍA

Estém de desgracia.

Ara diu que, per mor d' aquests cambis de go-
bern que conjuminan á Madrid, lo dia menos pen-
sat ens mudarán l' arcalde.

Lo senyor Collaso no m' ha dat res, ni m' ha fet
res, ni 'l conech apenas; pero, no obstant, ho dich
ab tota sinceritat; sento que 'l treguin.

¿Per qué? ¿Perque es un arcalde bo? ¿Per qué
administra escrupulosament los interessos de la
ciutat? ¿Per qué es jove y guapo?

No senyors; la causa del meu pesar es un' altra.
Vaig á explicarla.

No sé si tots los barcelonins s' hi haurán fixat;
pero quan menos, sé de cert que un, que soch jo,
s' ha adonat temps há de la maniobra. La millora,
l' embelliment de Barcelona descansa pura y ex-
clusivament sobre aquesta base:

*Cada arcalde primer procura arreglar los alre-
dedors de casa seva.*

Donguin una ullada retrospectiva á la historia

ANOMALÍAS SERENESCAS

Si, al felicitá al arcalde
varen ferho en catalá

¿per qué quan soná la feyna
cantan l' hora en castellá?

de nostra ciutat y se 'n convencerán desseguida.

Comensém per en Rius y Tauler.

¿Se 'n recordan d' allí ahont vivia? Al carrer de Fontanella.

Durant lo seu *reynat* va urbanisarse definitivament lo Portal del Angel, va arreglarse 'l carrer de Bilbao, en lo de Fontanella van realisarse obras d' afirmat y s' hi cambiaren los arbres.... Tot aquell barri va sentir las agradables conseqüencias de contar l' arcalde primer entre 'ls séus vehins.

Dóna un capgirell la situació, puja al trono de casa la Ciutat lo senyor Coll y Pujol y ¿cap á quin cantó s' encaminarán ara las milloras?

No hi ha que preguntarho: sapiguent ahont té interessos lo nou arcalde ja ho sabem tot.

En efecte: la seva vara, transformada en palanca poderosa, tocá imperceptiblement los alrededores del teatro de Catalunya, propietat de la primera autoritat municipal, y en un tancar y obrir d' ulls vejerem alló millorat, arreglat, embellit, dotat de tot lo que en lloch determinat necessita pera tenir estima y valor.

Las brigadas municipals treballaren en las obras una infinitat de mesos y 'l tresor de la casa Gran degué soportar una copiosa sangría; pero en cambi 'l comensament de la rambla de Catalunya presentá un cop de vista hermosísim y l' arcalde y 'l poble van quedar verdaderament contents: l' un perque veyá urbanisats los alrededores de la seva finca; l' altre perque, sense fixarse en las causas, notava que aquells empedrats y aquells arbres y aquellas aceras feyan bastant goig.

Un altre cambi polítich, un altre ajuntament y un nou arcalde.

¿Cóm se diu? Maciá y Bonaplata.

¿En quína part té interessos? A la falda de Monjuich, pels alrededores de Miramar.

Donchs aquell serà 'l lloch de las sevas preferencias.

Lo senyor Maciá 's possessiona de l' arcaldía, tira pacíficament los seus càlculs... y dugas senmanas més tart comensavan las obras dels carrers vehins de la seva finca.

Al peu de Monjuich s' hi urbanisavan vías magníficas; s' hi establía la llum eléctrica y s' hi obría un nou barri, més decent y de millors condicions que molts dels del Ensanche.

¿Cóm s' havia realisat aquest miracle?

Gracias al contacte de la vareta mágica del senyor Maciá, que tenia terrenos per aquells encontorns.

Lo temps doná voltas; vingueren novas cosas y nous aconteixements y un dia 'ns vam trobar al frente del municipi al senyor Collaso.

Seguint la pauta trassada pels seus antecessors, era qüestió de preguntar:

¿Ahont viu, ahont es á casa seva, que sabrém desseguida cap á quin cantó encaminarà las sevas iniciatives?

Don Joseph viu al pla de Palacio; aquella es la seva casa y aquells son los séus interessos.

Allissonat per l' exemple y cedint al impuls natural que la vara d' arcalde imprimeix al individu ¿que havia de fer l' home sino imitar la conducta dels seus antepassats?

Aixís va enténdreu y aixís va practicarho.

Don Joseph té casa al Pla de Palacio, y 'l Pla de Palacio era lo que ab més urgencia convenia millorar.

L' arquitecto municipal va encarregar-se de combinar la cosa. Lo passeig del cementiri está mal situat; lo barri de la Barceloneta sembla un fill aburrit, completament apartat del caseo de la ciu-

QUARESMA

Arengadas humanas.

tat... ¿Costaría molt resoldre aquestas dificultats d' una manera satisfactoria?

No: cambiant lo trassat del passeig del cementiri, prolongant los carrers de la Barceloneta y fent que 'l barri marítim se soldí completament ab la ciutat antigua, l' *Hostia* hi guanyará... y 'ls propietaris del pla de Palacio també.

Pero en alló que deyam: l' arcalde proposa y 'ls aconteixements disposan. Ara que 'l projecte estava poch menos que acceptat, comensan los rumors de que l' arcalde es fácil que caygui. Si l' home se 'n va de la Casa gran ¿qui 'l realisarà 'l seu projecte? Ningú.

Lo nou arcalde que vingui, potser fins examinará 'ls planos y farà sobre ells alguna observació atinada; pero, lo qu' ell pensarà:

—¿Qué tinch d' anar á buscarhi jo al passeig del

cementiri y al Pla de Palacio? Val més que m' arregli 'ls alrederors de casa méva.—

Per xó ho he apuntat al principi y ara completo 'l meu pensament.

Convindria que 's mudés d' arcalde primer ab freqüencia; pero també seria bo que no 'l traiguessin fins que hagués realisat lo seu projecte corresponent, alrederor de la seva finca.

D' aquest modo, sense adonárensen, en set ó vuyt anys y ab vint ó trenta arcaldes primers que 'ns cambiessin—procurant que visquessin en barris ben distints—tindríam Barcelona arreglada, reformada y feta una preciositat.

A. MARCH.

¡DORM!

Adormida está com galana aucella:

per ella, quants cors nit y jorn glateixen.
Jo l' hi vista al ball,
y ¡qu' hermosa qu' era!
Dos rosas d' Abril eran sas galtetas.
Jo l' he vista al ball,
anar llaujereta com papalló d' or
damunt las flors bellas.
Son tracte agradós y figura esbelta,
fan vindre 'l desitj de felisa ferla.

Y dorm y somriu com fresca poncella qu' esclata al dols bés del sol que s' aixeca;
y dorm y somriu com la nit aquella que ab ella vaig fer tantíssima gresca,
y vareig fugir depressa, depressa, per més que cridant me vingué al darrera.
Y dorm y somriu y 'ls llabis desplega com si encar cridés:
¡La pela! ¡La pela!

CÁRLES DE FLORIDA-BLANCA (MÓRELL).

LOS QUE SE 'N VAN

CÈSSAR CANTÙ, famós historiador italiá.

DESILUSIÓ

Estavam prenent café. Ell seya al costat meu remenant maquinalment la tassa ab la cullereta, quan de sopte alsá 'l cap y donantme un copet ab lo jonoll va dirme en veu baixa:

—Miratela: es aquesta que ara entra.

—¿Aquesta noya rossa?

—Si: la que va ab la séva mare.

—¿Aquesta es la xicota de qui dius que t' has enamorat?

—Si. ¿Que creus que hi tingut mal gust?—

Vaig mirarme ab detenció á la senyoreta, que s' havia ja assentat davant d' una taula vehina y demanava dos cafés al mosso, y sense poguerme aguantar vaig posarme á riure.

—¿Qué?—va exclamar l' Albert una mica amoscant:—¿de qué rius? ¿Que la trobas lletja?

—No....

—¿O tal vegada poch graciosa, poch elegant?....

—Tampoch.

—Y donchs ¿per qué te 'n has rigut?—

Torno á examinar la noya ab mes detenció y segur de que no m' equivocava, llenso involuntariament un' altre rialla.

—¿Peró de debó—dich al Albert—de debó t' has enamorat d' aquesta noya?... ¿De qué la coneixes?

—De res. Ha vingut aquí al café algunas vegadas ab sa mare, y de mica en mica, no sé com, m' hi trobat la seva imatge grabada al meu pensament.

—¿Y no sabs ahont viu, ni qui es, ni quina po-

sicó social ocupa? ¿No l' has seguida may?

—No: no mes sé que m' agrada, que cada dia l' estimo mes y que si aixó continua d' aquest modo... ¿Que la coneixes tú per ventura?

—Una mica.

—¿De debó?

L' Albert va apartar la tassa del seu davant, per poder apoyar lo colze sobre la taula y sentir millor las revelacions que sens dupte esperava de mí.

—Sí,—vaig continuar dihent—la coneix y si t' haig de parlar ab franquesa ...

—¿Qué? ¿que no es una noya de bé?...

—Sí; pero...

—Pero qué? Acaba, que 'm martiritzas l' ánima. ¿Qué sabs d' ella? Digau, explica tot.

—Donchs bueno; aquesta xicota, aquí ahont la veus, casi sempre está rodejada de soldats.

—¿Qué dius? ¿Soldats rasos?

—Segons!... hi ha de tot: l' he vista ab soldats, ab jefes, ab músichs, ab artillers....

—¿Enrahonanthi y fenthi broma?

—Fenthi broma... y hasta tocantlos.

—¿Ja sabs bé lo que 't dius?

—¡No haig de sapiguerho!...

L' he vista fent lo que acabo d' explicarte; y no una sola vegada sino sis, vuit, deu, vint...

—¿Ahont ho has vist aixó?

—A casa d' ella.

—¡Horror! ¿Y la seva familia, sa mare, no hoveu?

—Al contrari: sa mare ho veu y no hi té res que dir... y devegades encare l' ajuda.

—Donchs digas d' un cop que aquesta xicota es...—

Aquí vaig tornar á posarme á riure, tapant de passada la boca al Albert. Ja feya massa rato que la broma durava.

—Aquesta xicota—vaig dirli—es una noya molt digna y molt honrada. Si 't vol cásathi.

—¿Pero y aixó que dius dels soldats?

—Es que son pare té una fabriqueta de soldats de plom... y ella es la que 's cuyda del despaig de la botiga...

MATÍAS BONAFÉ.

EPIGRAMATICH

Perque al ferte ahí un petó vas notar que t' estrenyía mes fort que cap altre día, vas dirme ab enuig: «¡Traidó!

La teva intenció es poch bona á jutjar per lo que has fet; veig que 't proposas, Pepet, sols ferme perdre la estona.»

Noya, ab aixó vas errarla, perquè, lo que vaig fé ahí tot justament fou, per si volías aprofitarla.

JOSEPH BONET.

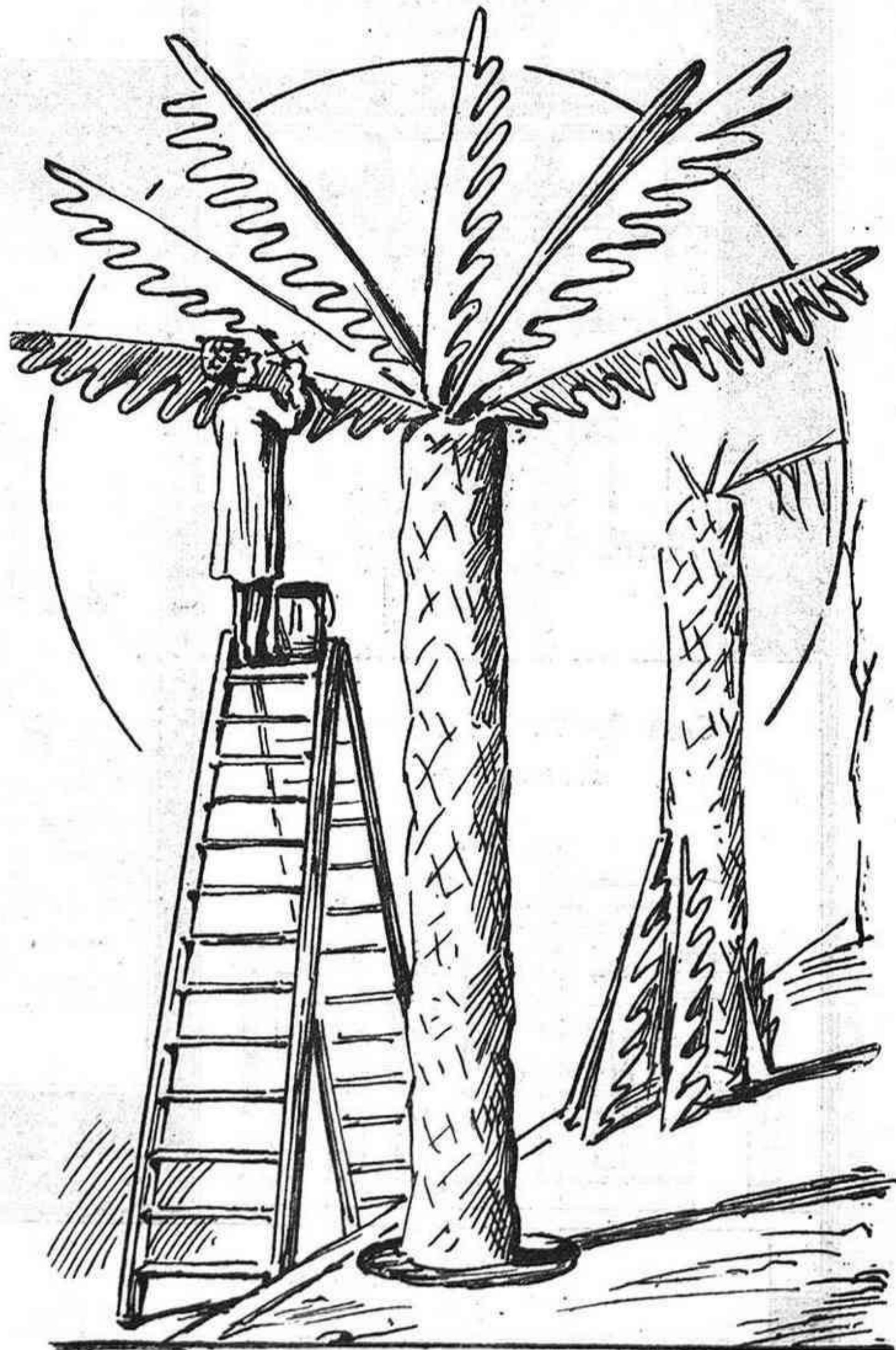
LLIBRES

RIMAS GALANTES por *Martin Pou Moreno*.—L' autor de aquesta collecció de versos es jove, y 'l privilegi envejable de l' edat de las ilusions y dels galanteigs se transparenta en casi todas las composicions que componen lo petit y elegant volum, la major part de las quals han sigut dedicadas á personas que figuran en la mes bella meytat del género humá. Una vegada mes se confirma que la dona es la eterna inspiradora de la poesia.

Lo petit judici crítich que podriam fer de aquesta collecció concorda enterament ab la que ab molta solidés de pensament, claretat d' expressió y galanura d' istil ha escrit lo distingit literat balear D. Miquel S. Oliver, en carta dirigida al autor, y que aquest ha colocat al davant del llibre. En aquest escrit, no s' exageran los elogis, ni s' escatiman las observacions y hasta las censuras.

Creyém com lo Sr. Oliver, que l' autor de *Rimas galantes* té condicions molt apreciables, y que 'l dia que vulga podrá executar obras de mes empenyo que las petites composicions de aquest volum, y aixó que se 'n llegeixen algunas que son dignas de un verdader poeta.

LAS PALMERAS DEL PASSEIG DE COLÓN

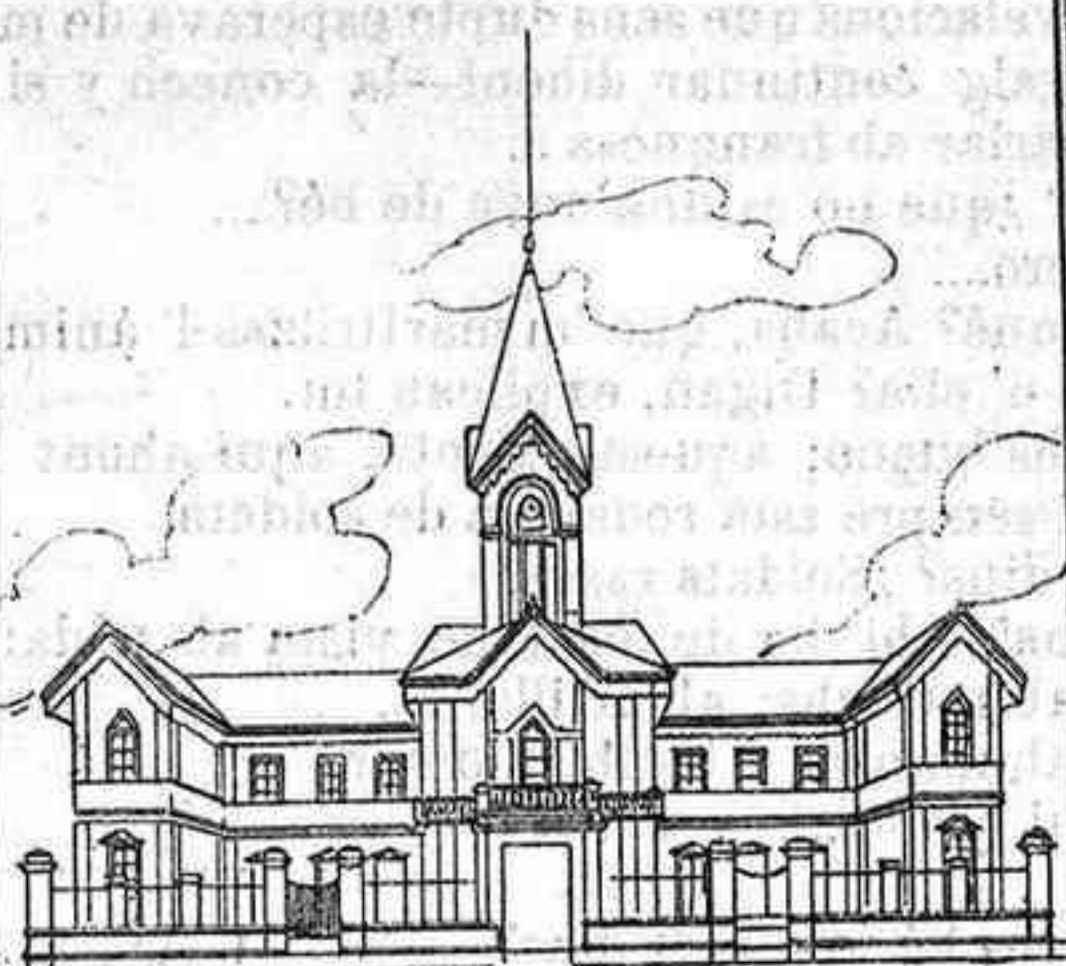

Ja que todas se 'ns hi moren y 'ns costan la mar de rals, ¿no sería molt més prácticich posárlashi artificials?

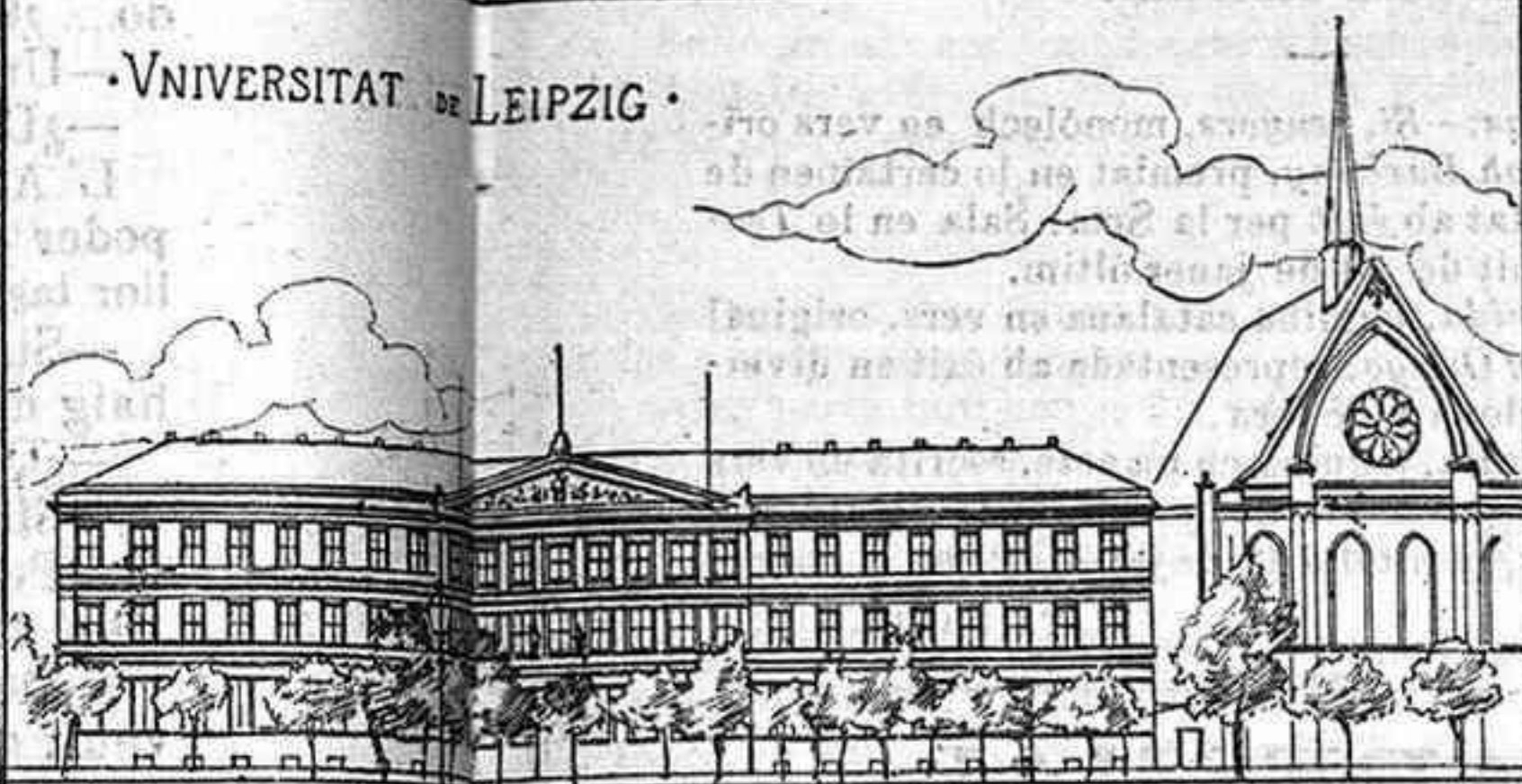
INSTITUCIÓ POPULAR BARCELONINA

CASA COMVNAL y ESCOLAS

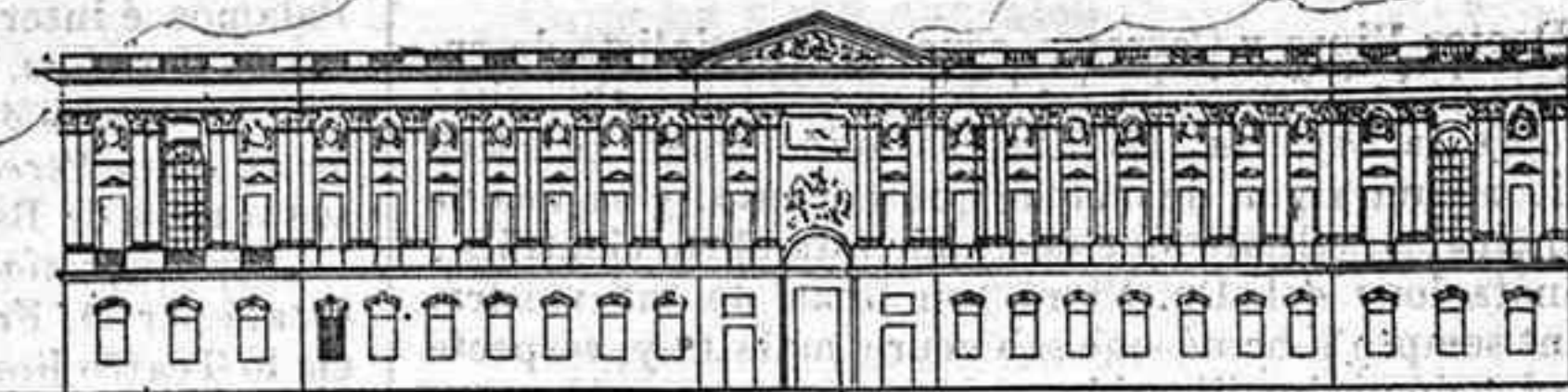

DAS

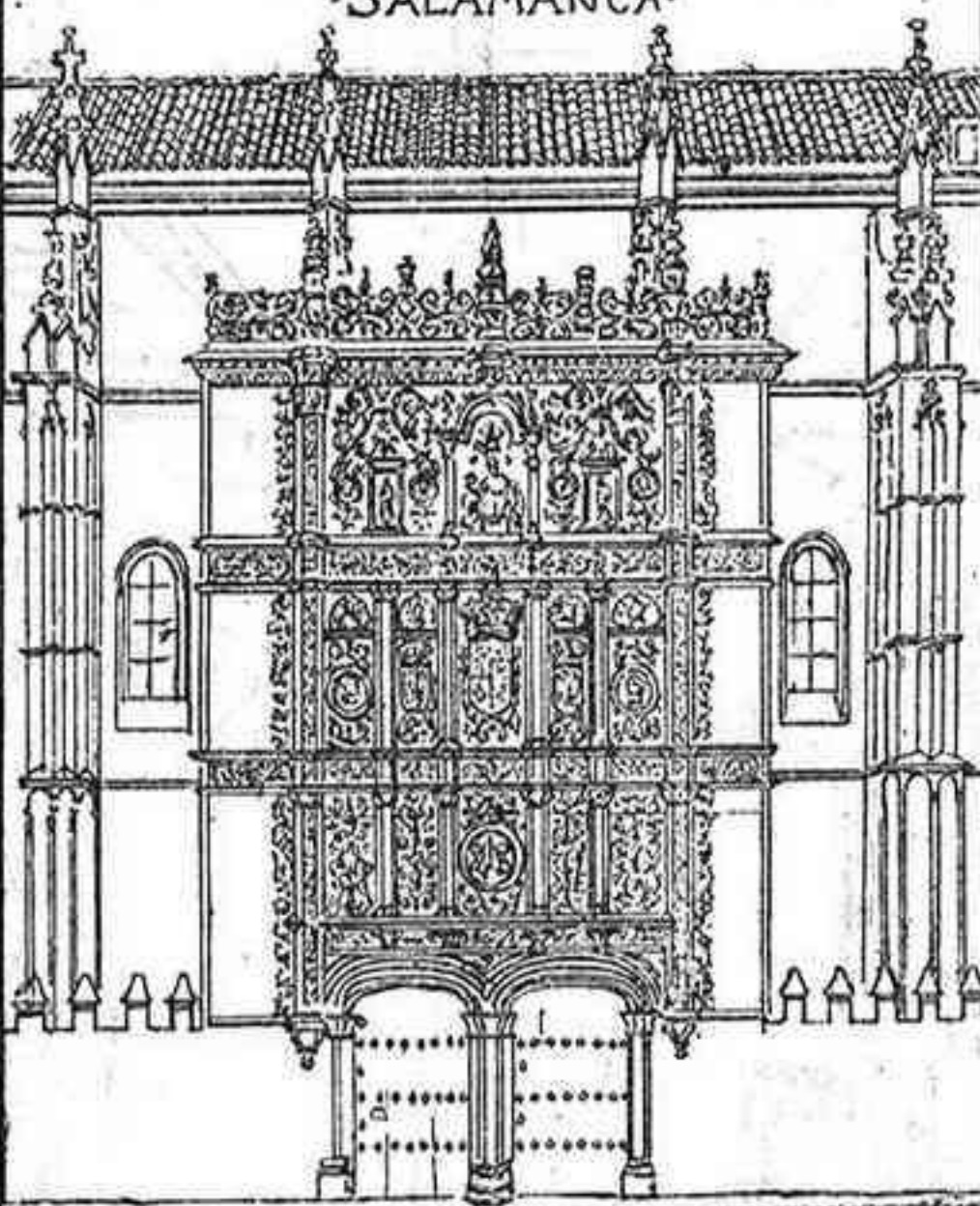
UNIVERSITAT DE LEIPZIG

MUSEYS DEL LOUVRE

PARIS

UNIVERSITAT SALAMANCA

BIBLIOTECA DEL VATICANO

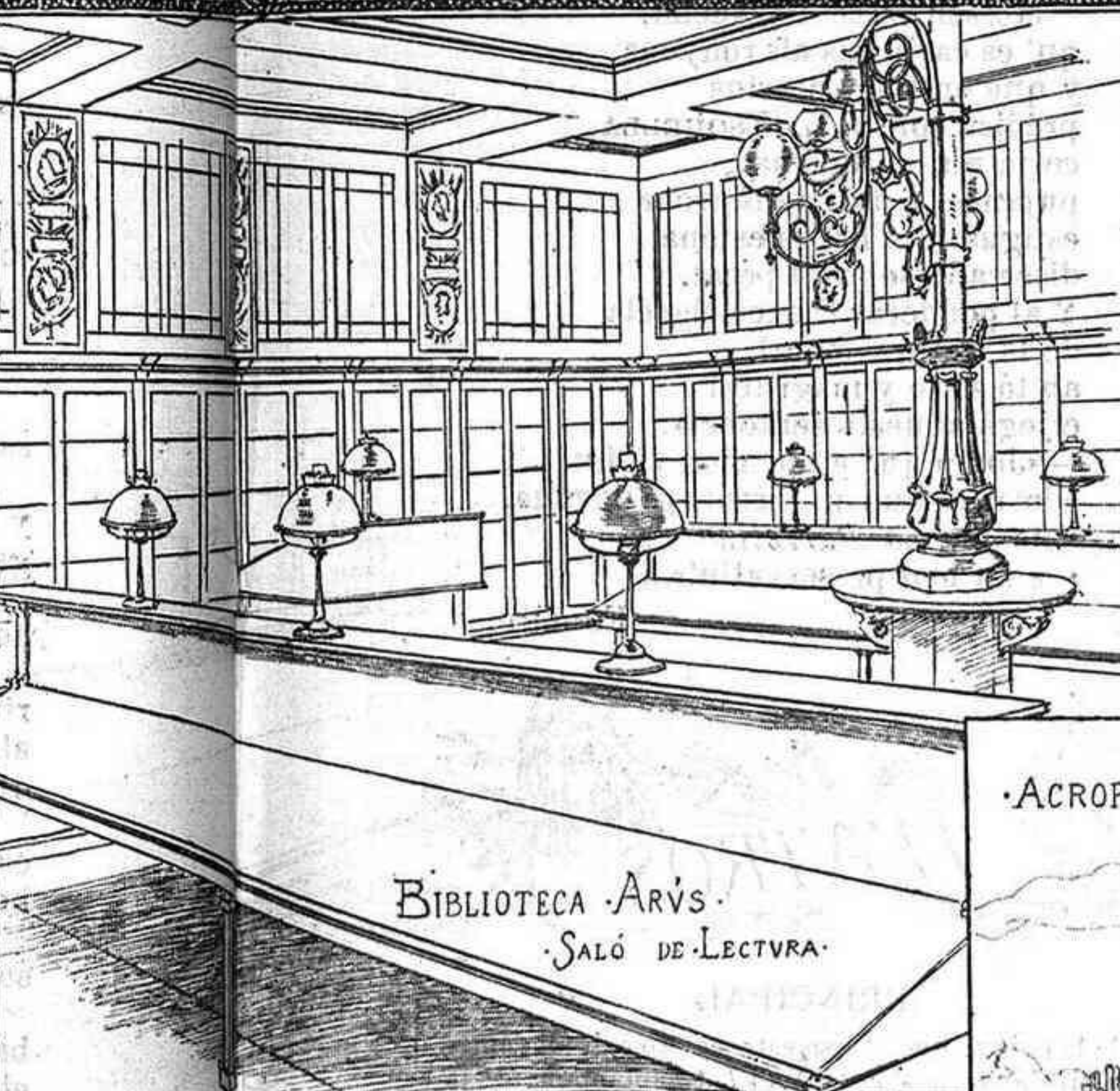

ROMA

BIBLIOTECA ARVÉS

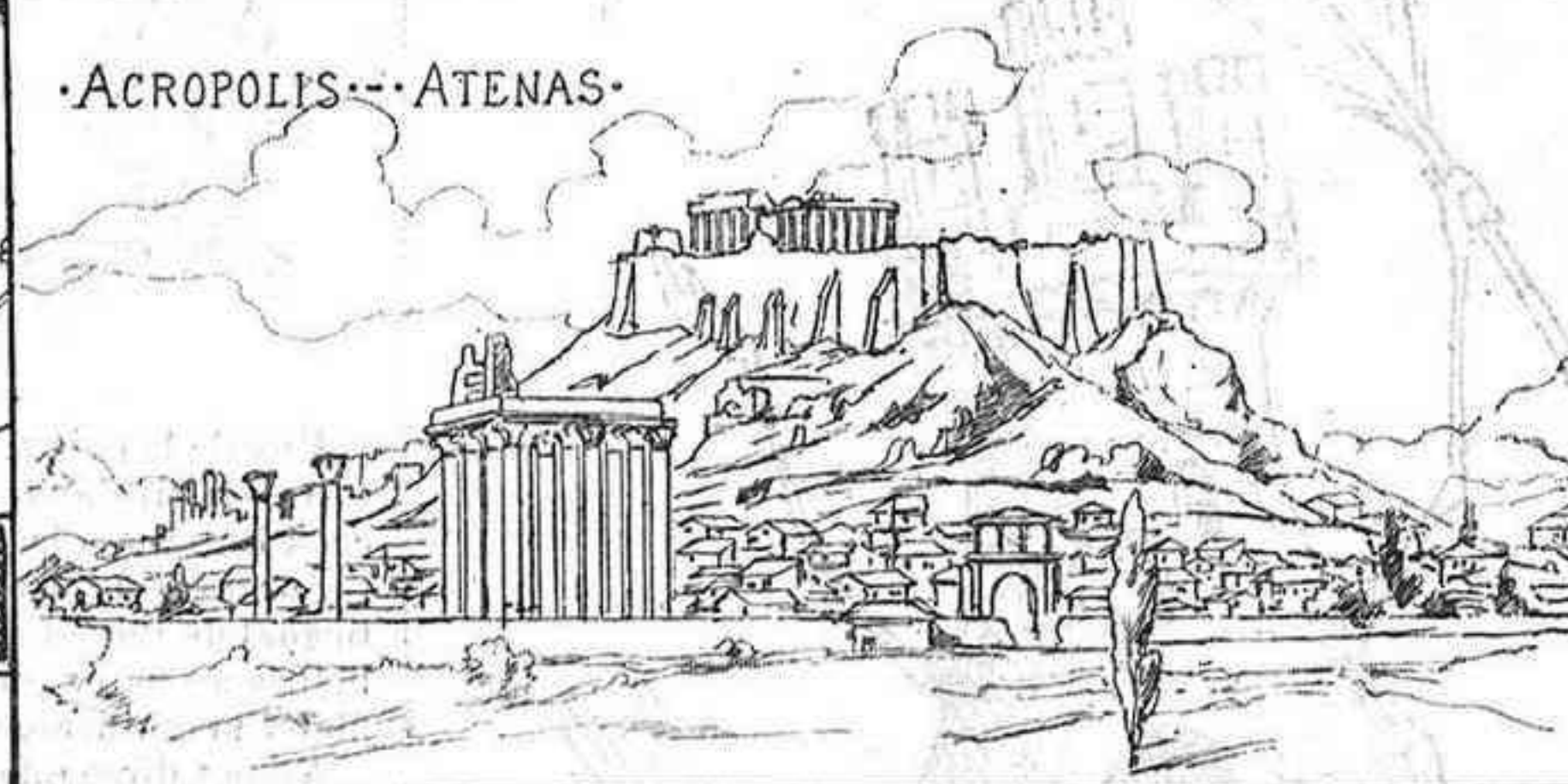

ESCALA

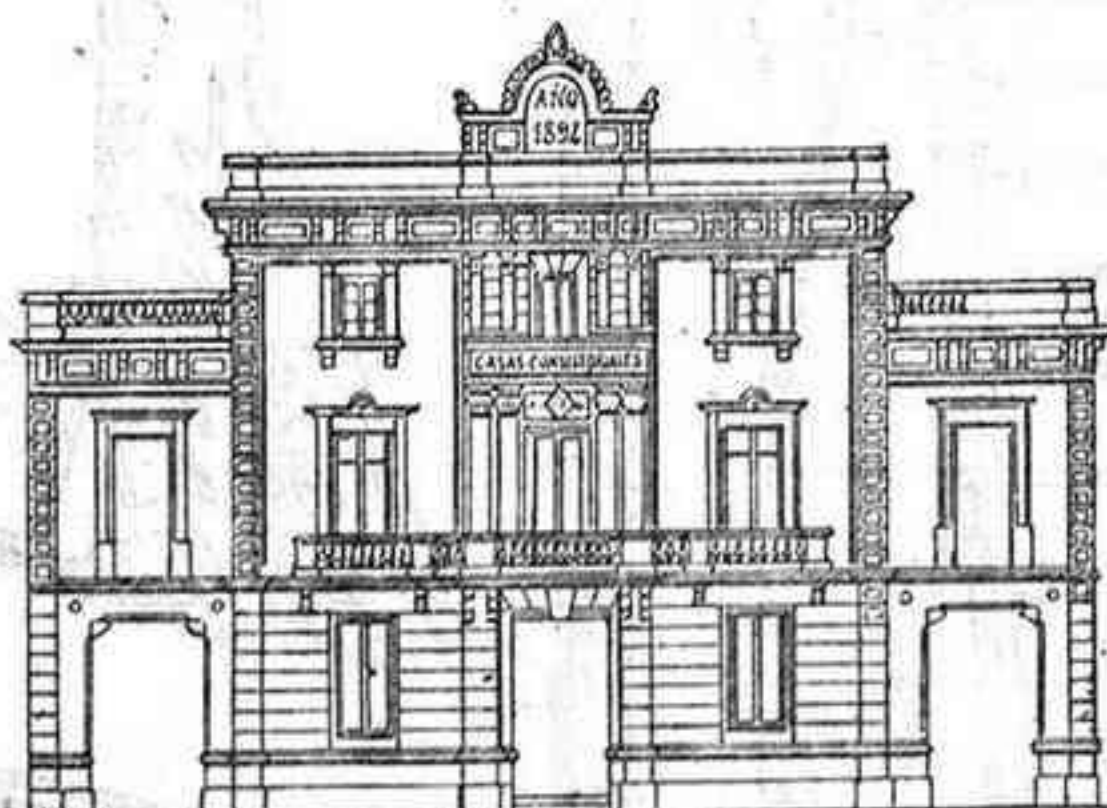

BIBLIOTECA ARVÉS SALÓ DE LECTURA

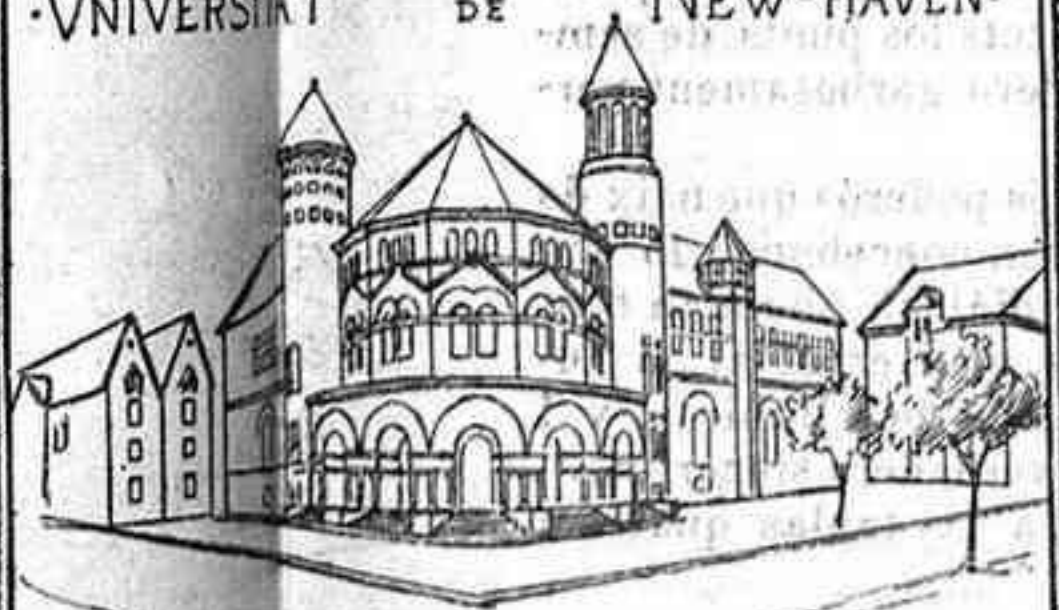
ACROPOLIS ATENAS

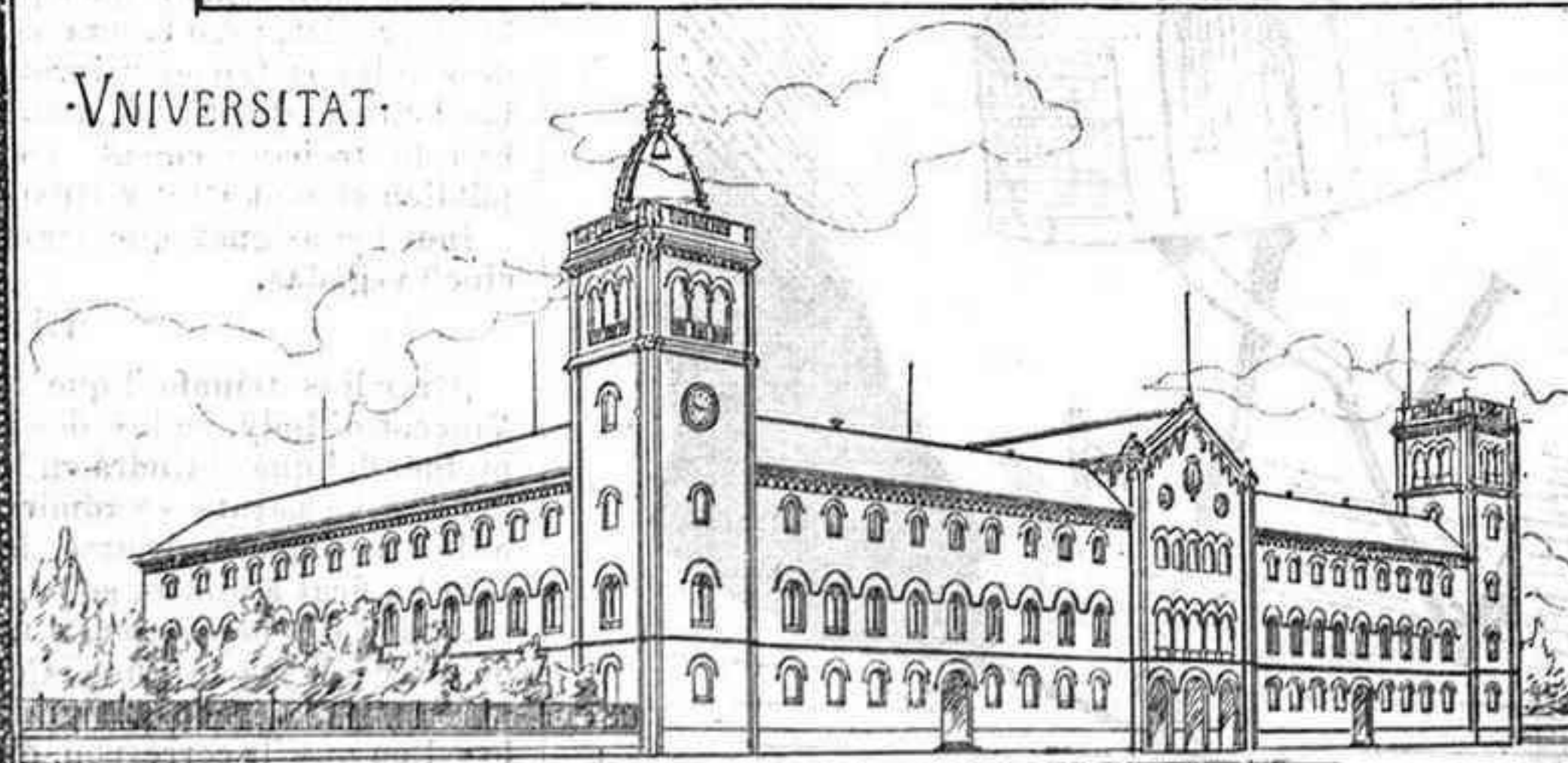
CASA COMVNAL Y ESCOLAS HOSPITALET

UNIVERSITAT DE NEW-HAVEN

UNIVERSITAT

BARCELONA

POLITECHICVM

ZVRICH

MUSEV BRITANICH

LONDRE

Museo-Biblioteca ARVÉS (Dibuix de J. PELLICER MONTSENY)

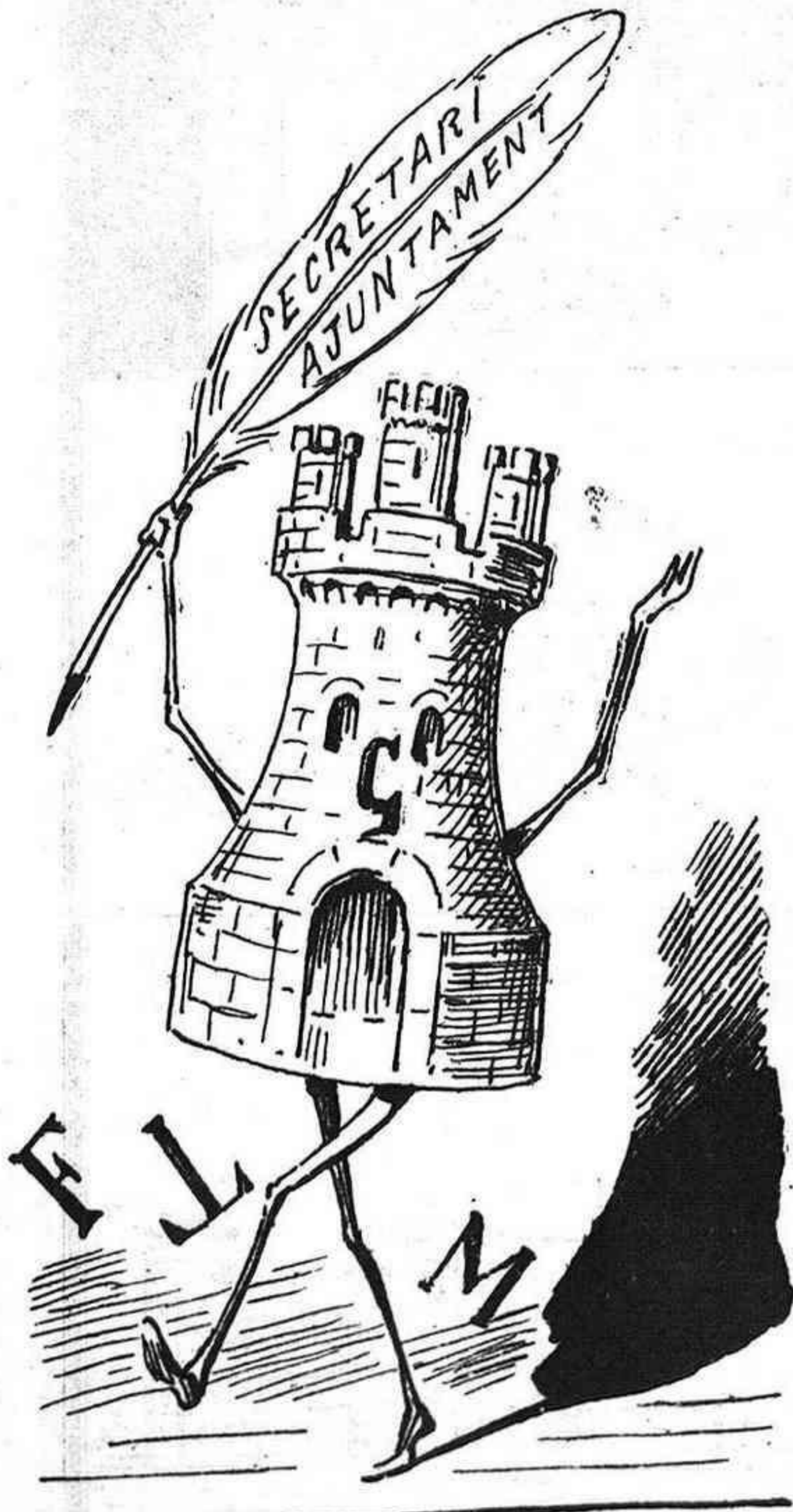
Almanach modernista de la literatura catalana.—Nostre apreciable col·laborador *Joseph Aladern* ha reunit en un petit volum esmerats treballs en prosa y vers deguts a notables escriptors catalans que pagan tribut a las modernas tendencias literarias. La colecció resulta sumament interessant.

Lo Doctor Viura y Carreras, conegut especialista de enfermetats de la infancia ha traduït una interessantíssima obra sobre la *Difteria*. Lo llibre es eminentment pràctic y escrit ab un rigor de método que encanta, y es una de las principals qualitats que deu tenir tota obra científica. Las anotacions del Dr. Viura son fetas de ma mestra, revelant sempre l'home que sab veure malalts y, respecte a la traducció, es inmillorable.

La edició está feta per la reputada casa editorial de Espasa y C.^a, y forma un tomo en 8.º de la Biblioteca del Médico pràctic: la tipografia y enquadernació res deixan que desitjar, competint ab ventatja ab las bibliotecas similars francesas.

Obras representables para niños y aficionados.—Ab aquest títol generich lo llorejat poeta *D. Francisco Tomás Estruch*, ha coleccionat cinch obretas tituladas: *El gabán del niño rey*; *El triunfo de la modestia*; *Luz y Sombra*; *Salvador Ro-*

FINAL DE LA COMEDIA

No es extrany que haja surtit
ija 'l tenian escullit!

sa y España, todas ellas escritas en vers, ab notable galanura y acomodadas además a la tendra intelligenza dels noys y noyas als quals están dedicadas.

Altre obras rebudas:—*Si, senyors*, monólech en vers original de *D. D. Joseph Barbany*, premiat en lo certámen de Palamós é interpretat ab éxit per la Srta. Sala en lo *Teatro de Novedats*, la nit del 14 de janer últim.

* * *Diners ó la vida*, joguina catalana en vers, original de *D. Joan Perelló y Ortega*, representada ab éxit en diversos teatros de Barcelona y de fora.

* * *Increzia Borgia*, joguina en un acte, escrita en vers catalá per *D. Francisco X. Godó*, y estrenada ab aplauso en lo *Teatro Romea*, la nit del 11 de janer últim.

RATA SABIA.

QUARESMA

Mossen Cisco Pegadella,
qu' es carlí fins als ronyons
y que en totas ocasions
predica contra LA ESQUELLA,
certa nit, en futismat,
pujantse'n dalt de la trona
estigué una llarga estona
disertant sobre 'l pecat.
Y al ponderar l' excel·lencia
de la lectura moral,
ab tó serio y magistral
etjegá aquesta sentencia:
—«Joves qu' en lo mon viviu:
»del mal, que en certs caps domina,
»aixó de *La Barretina*
»es un bon preservatiu!»....

FOLLET.

PRINCIPAL

Una de las obras que s' han estrenat ab éxit mes satisfactori es la titulada *La sonata XXVI*, trasplantada de la escena italiana a la espanyola pel Sr. Riera y Bertrán.

Se tracta de una producció primorosa, elegant, fina y delicada: de una obra, en suma, que té tots los punts de semblansa ab un exquisit quadret de género garbosament perfilat y magníficament colorit.

No pot dirse que tinga aquell interés poderós que naix de lo imprevisit; pero l' obra está tan ben concebuda, lo seu desarrollo es tan equilibrat, y en lo diálech abundan tant las bellesas de dicció, que 'ls actors, y en especial la Tubau, hi troban elements en abundancia per lluhirse, y 'l públich se sent atret y aplaudeix ab verdadera sinceritat.

Inútil consignar que sigué cridat a las taulas quatre ó cinch vegadas.

LIRICH

¡Grandió triunfo 'l que ha alcansat lo mestre francés Vincent d'Indy, en los dos primers concerts de la tanda, preludi del que obtindrà en los successius!....

La seva batuta es admirable. Y es que posseheix com millor no puga desitjarse, la gran música que interpreta: s' hi ha ficat a dintre; se l' ha feta seva.

Aixis cada pessa resulta un portento de claretat diáfana, de precisió y bon gust. Conjunt y detalls tot surt, tot s' aprecia bé. Los mes insignificants dibuixos se destacan ab lo relleu que 'ls correspon, dintre del desbordament general de la complicada armonia.

Lo públich numerós absort y entussiasmat ha prodigat colossals ovacions al mestre francés, ardent propagador de la bona música, director insuperable, y que en l' últim con

cert de la serie ha de ferse'ns coneixer ademés com á compositor, y un dels mes dignes representants de la escola moderna.

En lo primer nos feu admirar á Bach, á Rameau, á Gluch, á Haendel, á Mozart. En lo segon al grandíós Beethoven. ¡Quin programás! Tot filet.

*
**

Lo mes notable es que tals primors s'han conseguit ab dos ó tres ensaigs no mes.

Aixó parla tant en pro del talent y de l'aptitud dels nostres professors, com del dó superior de imposarse que distingeix al mestre. Ab tals generals y tan excelents soldats del art, no té res d'extrany que s'alcansin tan brillants victorias.

Una frase que vaig recullir de boca de un entussiasta:

—¿Y encare li diuen Vicents d'Indi?... ¡De cap manera!... Un mestre aixís no pertany á la familia dels galls d'indi, sino á la de las *Aligas*.

ROMEA

Res de nou, tota vegada que del estreno de la última senmana ja 'n parlarem oportunament.

A benefici del Sr. Pinós se reproduí dias enrera l'antich drama *La copa del dolor*, que signé aplaudit com en sos bons temps.

TIVOLI

Cap novetat digna de senyalarse.

Entre las sarsuelas que han obtingut mes éxit s'hi conta la titulada: *Por seguir á una mujer*, que ab tot y ser bastant antiga, encare s'escolta ab gust y fa riure de debó, lo qual demostra una vegada mes que hi ha produccions que no envelleixen.

**

Mr. Duvregny ha presentat una serie de quadros disolvents que permeten viatjar pel mon, sense necessitat de moure's de la butaca. Son de bon efecte y constitueixen un nou atractiu agregat á las funcions que 's donan en aquest teatro.

NOVEDATS

La pubilla de Caixás, drama en vers de D. Francisco J. Godo, es una nova manifestació de la seva manera de sentir lo teatro. Lo Sr. Godo fuig de las obras de tassis y de intenció psicológica, y 's refia principalment dels recursos dramátichs, molts d'ells previstos y de la versificació, qu'escríu ab gran facilitat, resultant galana y primorosa.

L'obra aixís treballada ofereix un parentiu molt pròxim ab las que s'escribian en los comensos del teatro catalá.

No serém nosaltres qu'en materias d'art som ecléctichs, qui formulí per tal motiu cap cárrech al autor de *La pubilla de Caixás*, tota vegada que som en absolut partidaris de la independència del escriptor; al contrari 'ns complau consignar que fins en un género que sembla exclut de la moda del dia, sápigam alcansar lo Sr. Godo aplausos calurosos, com els que li sigueren prodigats la nit del estreno, en especial durant los actes primer y segon, que son los mes consistents, los mes nutrits del drama.

De aquestas manifestacions satisfactorias ne participaren també 'ls intérpretes, entre 'ls quals se distingiren de una manera especial la Sra. Ferrer y 'ls Srs. Borrás y Virgili.

CATALUNYA

Després de utilizar molta roba vella, com *Las amapolas*, *R. R.*, *La salsa de Aniceta*, *La leyenda del monje*, *La Czarina*, *Los Puritanos*, etc., etc., dimecres va estrenarse la nova producció titulada: *El tambor de granaderos*.

Pero á causa de l'hora en qu'entra en premsa l'present número, no 'ns es possible ocuparnos avuy de aquest estreno, reservantho, ab permís de vostés, pera la senmana pròxima.

CIRCO EQUESTRE

Als éxits que alcansa *La Verbena*, á cárrech de la companyia infantil, s'hi han unit els de las obras *Los Africanistas* y *Marina* que han sigut interpretadas de una manera que no era d'esperar dada la curta edat que contan los menuts deixebles del mestre Bosch.

Lo públich els ompla de aplausos cada nit, y la veritat es que se 'ls mereixen.

N. N. N.

ÍNTIMA

Registrant avuy l'armari
hont guardo mos paperots
he trobat una capseta
que ha sigut evocació
d'escenas que ja passaren,
y una extranya sensació
de tristesa y amargura
m'ha fet eixi als ulls lo plor.

La capseta es guardadora
entre altrás cosas de flors
qu'en temps que l meu cor anyora
puig fou per mi 'l més ditzós,
vares donarme, María,
com á penyora d'amor.

De tos falsos juraments
testimoni es cada flor.

—T' estimaré sempre—m' deyas
fentli, al dárme-la, un petó.

Y si jo expressava un dupte,

SUFRAGI-CAMAMA

Per celebrá una victoria
tant complerta y aplastant
lo nou diputat convida
los seus vots al restaurant.

que ja 't consta qu' eran molts,
—Mentres d' aquestas floretas
existeixi un xich de pols,
no 't faltará 'l meu carinyo—
replicavas ab passió.

Y al obrir avuy la capsá,
sepulcre de tot recort,
han rodolat per mas galdas
dos llágrimas de dolor
y m' ha semblat que al posarse
sobre las flors, fetas pols,
y al sentir sols lo contacte
d' aquellas gotas de foch,
en un instant recobressen
sa hermosa forma y color
desitjant tirarte en cara
ta inconstancia y desamor
y que 'ls clavells se tornavan
d' un carmí més viu y fort
com si 's donguessen vergonya
de ton perjuri traydor.

JAPET DE L' ORGA.

Esquellots

Va reunir-se 'l concell de disciplina de la Escola provincial de Bellas Arts, y 'ls alumnos del celeberrim Sr. Diaz de Capilla van ser passats per las baquetas.

Y es fama que l' inepte professor enviat á Barcelona pel govern de Madrid, apelant als recursos de la mes fina diplomacia, demaná pietat y misericordia... *para aquellos muchachos tan simpáticos, que en un momento de extravío...* varen conèixer qu' ell no servia per ensenyarlos res... mes que l' orella.

Pero ni 'ls alumnos se varen connoure davant de aquest rasgo de benignitat, ni 'l Consell de Disciplina tampoch.

Los alumnos deyan:—No necessitem un professor que 'ns tinga llástima, sino un catedràtic capás d' ensenyarnos.

Y 'l Consell vá decidir amonestarlos á tots y condemnar á cinch á la pèrdua del curs.

Una reflexió se m' ocorre y es la següent.

La manera més segura de perdre 'l curs está en assistir á la classe de un professor que no coneix ni un borrall de las assignaturas que ha d' ensenyar

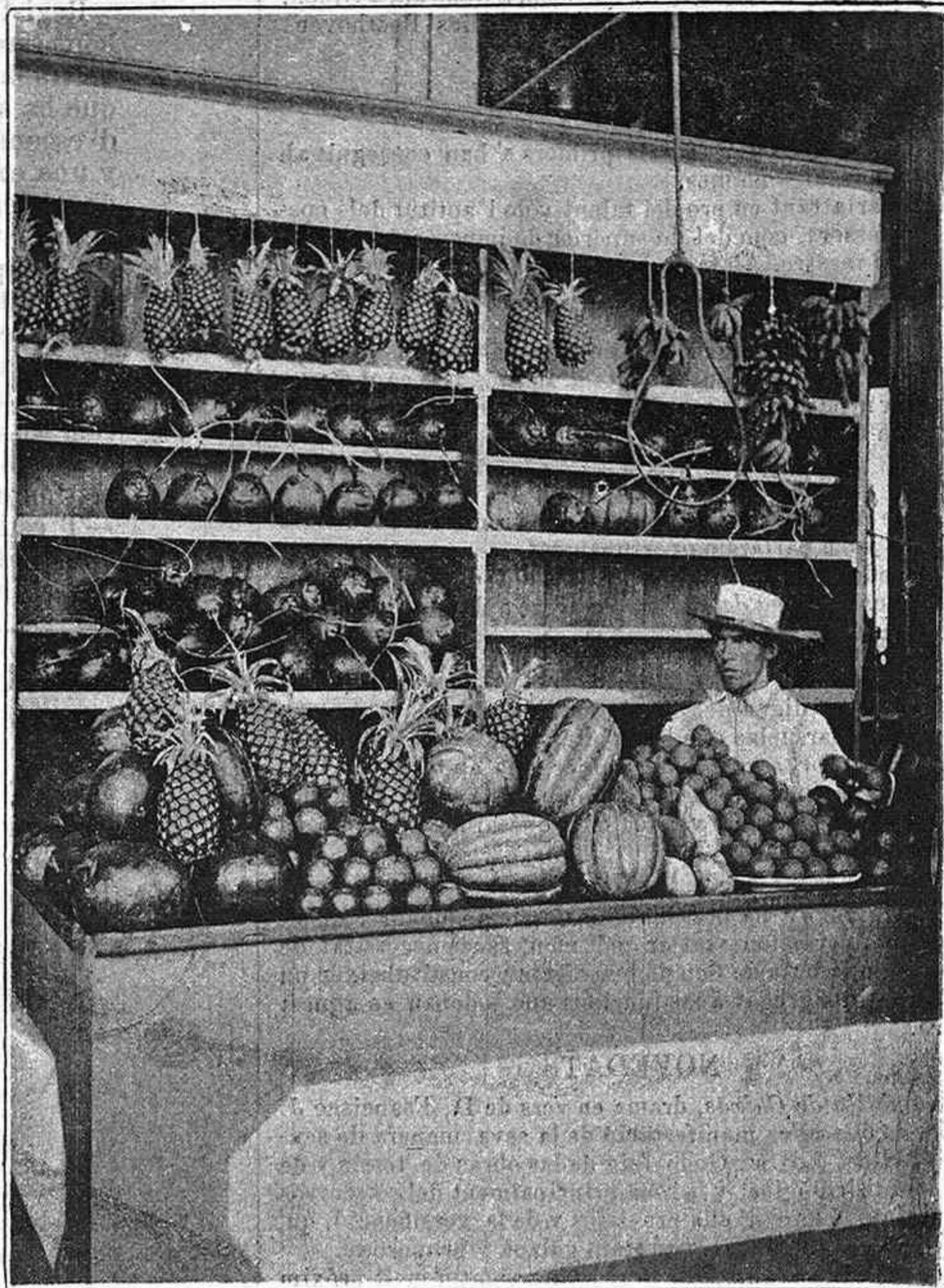
—Ab un professor de tal conformitat, no sols es lo curs lo que 's pert, sino fins el temps.

Per aixó 'ls alumnos en massa, agafant las carteras, varen sortir de la Llotja, á quatre de fondo, en perfecte estat de disciplina, sense promoure 'l mes mínim escándol, y fermament resolta á no tornarhi.

Lo Sr. Diaz de Capilla s' ha quedat sol, ab los banchs y las taulas. En lloch de donar la lliçó, l' ha rebuda.

Se parlava entre varios professors de un dels as

ISLA DE CUBA

Un puesto de fruyta.

sumptos que actualment més preocupan l' atenció pública.

—¿Qué se sab del naufragi?—preguntava un d' ells.

Y un altre li responia:

—¿A quin naufragi 's refereix? ¿Al de la Escola? Aquest ha sigut tremendo: no s' ha pogut salvar res.

Tots los interlocutors varen quedar sumits en las més negras preocupacions.

Mentrestant los alumnos en massa s' encaminavan al local del carrer del Call, ahont alguns amih de 'n Pellicer han instalat una cátedra lliure de dibuix natural y antich, baix la direcció del aventajtat artista catalá.

La inauguració del curs sigué solemne, y conmovedora. La ensenyansa será allí gratuita y no cal dir si resultarà profitosa, estant á cárrech de un dibuixant tan eminent.

Un dels alumnos deya:

—Lo Concell de disciplina 'ns ha amonestat, no saltres ens tirém trona avall y avuy ens casém ab lo senyor Pellicer.

Y ara vegis com fins los xicots de Llotja, quan arriba 'l cas, tenen més enteresa de carácter que

TIPOS Y COSTUMS

Cantina y botillería.

'ls senyors que componen la Diputació Provincial, los quals per no disgustarse ab lo govern, s'avenen á continuar pagant encare 'l sou al Sr. Díaz de Capilla.

La Dolores, transformada en ópera pel mestre Bretón ha tingut á Madrit un éxit inmens, extraordinari. Aixís á lo menos ho veyém consignat en tots los periódichs de aquella capital, sens excepció.

La simpática *Dolores* quan estiga cansada de rebre 'l tribut d' admiració que á Madrit se li dispensa, empenirà tot desseguida un viatge de recreo á Barcelona, instalantse en lo *Teatro del Tivoli*.

Los crítichs y revisters mencionan entre totas las pessas constitutivas de l' ópera l' indispensable jota, qu' es, segons afirman, una jota hasta allá.

En fi: una *jota* elegant, primorosa y rasquejada, com la que puga trassar el més excelent calígrafo.

Es fácil qu' en lo successiu los extranjers aprenquin á cantar la següent copla:

«Si vas algun dia á Espanya
pregunta por *La Dolores*
que es una ópera llena
de bellezas y primores.»

Coincidencia rara.

Quan en Cánovas remenava las cireras, las dos primeras autoritats populars de Barcelona responian al nom de Manuel.

Manuel Planas y *Casals* se deya 'l President de la Diputació provincial y *Manuel Porcar* y *Tió* l' arcalde.

En los temps fusionistas, las dos autoritats se diuhen *Joseph*.

Joseph Comas y *Masferrer* la provincial y *Joseph Collaso* y *Gil*, la municipal.

Y ara, per tot comentari, evaquém lo recort de l' antiga auca de las *Funcions de Barcelona*, en la qual s' hi troban los dos redolins següents:

«Per Cap d' any, *neulas*.»

«Per Sant *Joseph*, *matóns*.»

Los alumnos de la Escola de Bellas Arts instalada en lo carrer del Carme varen descubrir l' altre dia que l' ajudant de la Classe de Modelo de guix, no servia.

Es á dir, no servia per professor; ara per *modelo*, ab una mica de bona voluntat, pot ser sí que hauria pogut servir, perque també hi ha homes que encare que semblin de carn, son de guix.

Los alumnos amenassavan ab abandonar la classe; pero l' ajudant vá detenirlos, assegurant que 's faria sustituhir per un altre que sigués mes del seu gust.

Si 'l Sr. Díaz de Capilla hagués procedit de igual manera hauria pogut estalviarse un disgust y un conflicte.

***

Aquest nou fet revela que l' ensenyansa pública ha sufert radicals transformacions.

Avants eran los professors los que á fi de curs examinavan y reprobavan als alumnos; mes ara son los alumnos los que durant lo curs donan carabassa als seus professors que se la mereixen.

Un metje ginebri ha inventat un nou sistema de curar per medi del fret.

Totas las malalties son tractadas mediant l' aplicació del glas á grans dossis, considerant que no hi ha res mes útil que convertir als malalts en sorbetes.

Veurém si la *Frigoterapia*, que aixís s' anomena aquest nou método curatiu, donará 'ls resultats que se'n esperan.

***

Un metje 'm deya l' altre dia:

—Aquest sistema no es del tot nou. Jo mateix, aquí hont me véu, ja fá una pila d' anys que l' aplico.

—Vosté?

—Sí, senyor; la *Frigoterapia* l' aplico quan presento 'l compte de las visitas. Pel regular tots los meus clients, avants de rebrel tremolan, y quan el llegeixen se quedan *frets*, *gelats*.

—Déu tractarlos malament.

—Al contrari: tots quedan radicalment curats, y la proba de aixó es que may mes tornan á cridar-me.

Una discussió entaulada actualment en la premsa francesa.

Se tracta de dilucidar qu' es lo que ha de fer un home que 's veja gravement ofés per una dona, la

qual no tinga germá ni espós que respongui per ella.

Pegarli es cobart, injuriarla es grosser, desafiar-la no es possible.

••

Un periodista aixerit, Mr. Prevost, creu haver trobat la solució.

DERROTXES MUNICIPALS

L'arquitecto de la vila
sol contar de tal manera

que al pressupostar las obras
fa aná á dojo la manguera.

LOPEZ-EDITOR, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola. Barcelona.—Correu - Apartat, número 2

COLECCIÓN DIAMANTE

Últimas obras publicadas

— TOMO 19 —

GENTE DE MADRID

SILUETAS Y SEMBLANZAS

POR

CARLOS FRONTAURA

— TOMO 20 —

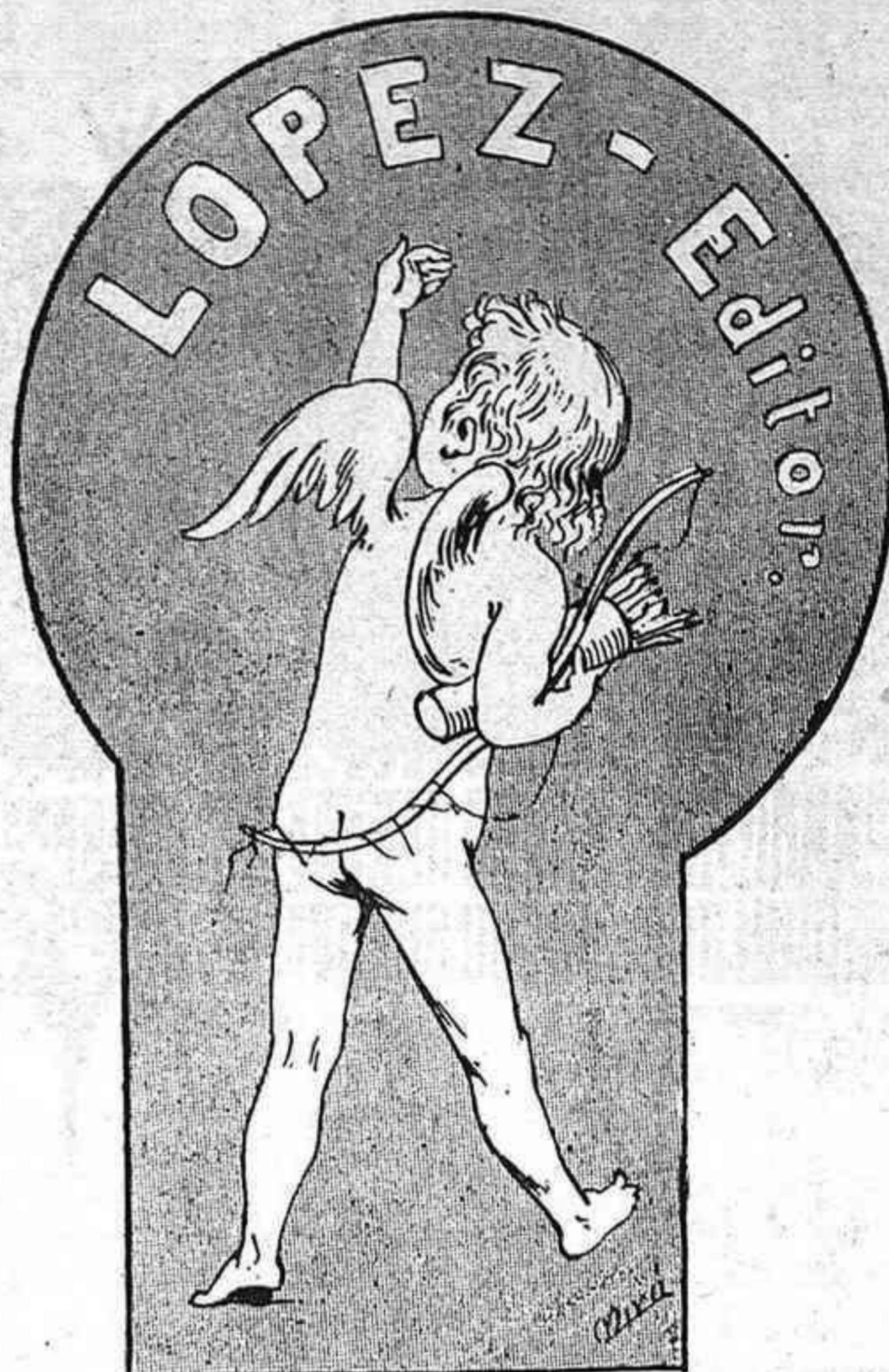
UN VIAJE A LOS INFIERNOS

POR

MIGUEL MELGOSA

Cada una de estas dos obras, forma un volumen en 8.º menor, con una preciosa cubierta al cromo y tan sólo vale

2 reales tomo

EL CONSULTOR

MANUAL TEORICO-PRACTICO DEL
FABRICANTE DE JABONES

MARTINEZ BARRIONUEVO

VENTA DE HIJOS

EDICION ILUSTRADA

Un tomo 8.º — Ptas. 3'50

POR **F. Candial Martinez**

Un tomo en 4.º Ptas. 10. Encuadernado Ptas. 12

JOSÉ M. DE PEREDA

PEÑAS ARRIBA

Un tomo 8.º Ptas. 4'50

EL PRACTICON

TRATADO COMPLETO DE COCINA

POR

ANGEL MUÑO

Un tomo Ptas. 5. Encuadernado Ptas. 7'50

Demá dissapte sortirà

NÚMERO EXTRAORDINARI

DE

LA CAMPANA DE GRACIA

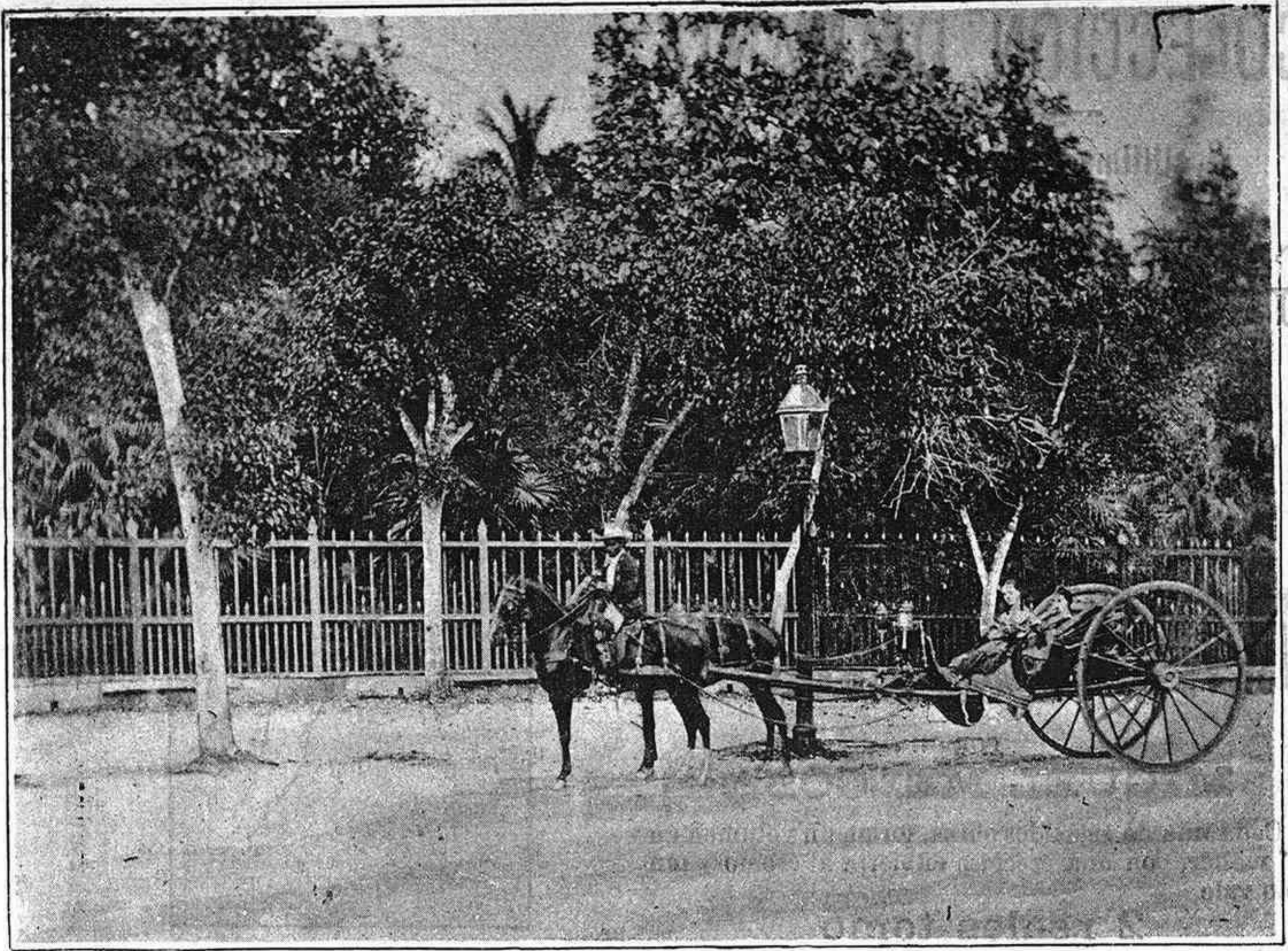
Láminas d' actualitat 8 planas de ilustració y text.

CUBA—CRUCERO REYNA REGENT—RETRATOS—CARICATURAS

Preu: 10 céntims

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo, ó bé, en sellos de franqueig al editor López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu franca de port. No responém d' extravíos, no remetent además 3 rals pel certificat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

ISLA DE CUBA.—TIPOS Y COSTUMS

Habana.—Un volante de lloguer.

No sé si serà la millor, pero no 's pot negar qu' es enginyosa.

«Dat—diu—que no es possible alsarli la mà, ni canviar una targeta, lo millor sistema es procurar que la dona vaja á un siti ahont hi haja molta gent, y omplirli la cara de petóns de modo que tothom ho veji y se 'n enteri.

»Si la dona no 's defensa, la gent se riurá d' ella; y si porta l' assumpto als tribunals, l' home acusat tindrà ocasió de que 's fassa una defensa en la qual podran contarse moltes cosas.»

Avants *El Diluvi* feya una campanya desafortunada contra 'ls serenos y en favor dels vigilants.

Mes avuy els serenos se li han fet tant simpàtics, que l' altre dia, al donar compte del nou reglament á que se 'ls acaba de subjectar, escribia lo següent:

«Así las cosas, ya los partidarios de desnaturalizar el Cuerpo de serenos estaban á punto de ganar la batalla, cuando el Sr. Collaso ha resuelto el conflicto poniendo en firma al pié del nuevo Reglamento. Aplaudimos al alcalde y felicitamos al venerable Cuerpo de serenos.

¡Venerable!...

En aquest calificatiu brilla quan menos per lo que respecta al Insensat la santa virtut del agra-himent.

Perque, segons noticias, moltes nits, quant surt de la redacció, l' sereno l' acompanya.

Y no perque 'l tal Insensat tinga por de res, qu' ell la por no l' ha coneguda may, sino perque, á la llum del fanal del sereno, s' evita que qual-

sevol transeunt inadvertidament el prengui per una escupidora.

Lo qual, si arribava á succehir, donaría lloch á qu' encara qu' estés lo cel ras lo sereno hagues de cridar:—¡Lloviendo!

Diumenje varen donar una segona corrida las señoritas barcelonesas.

En ella la *Lolita* va concedir l' alternativa á la *Angelita*.

Y aquest va ser l' incident mes culminant de la lidia, tota vegada que 'ls animalons que varen lidiarse ab prou feynas encara havia tastat l' herba.

Ben mirat son moltes las donas que sense necessitat de vestirse de toreras se las heuhen ab banyuts de mes cuydado, y 'n surten sempre molt ayrosas.

Conta 'l *Diluvi* las palmeras del Passeig de Colón que 's moren, y assegura que de vuit que se 'n van plantar l' any passat ja n' hi torna á haver quatre de mortas.

Una persona molt intelligent en jardineria, 'm digué:

—¡No s' han de morir las palmeras si 'ls homes del *Diluvi* se las miran! ...

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA.—Fus-te-ri-a
- 2.ª ID. Ca-bras.
- 3.ª MUDANSA.—Mana.—Mena.—Mina.—Mona.—Muna.
- 4.ª TRENCA-CLOSCAS.—La creu de la masia.
- 5.ª GEROGLÍFICH.—Per parisienses, Paris.

Barcelona.—A. López Robert, impresor.—Asalto, 63